

THE COMBINATION OF LANGUAGE AND ORIGINALITY IN DIALOGUE

Umedova Oykhon Sultanovna

Master's degree student of Samarkand State

Institute of Foreign Languages

Ashurova Khurshida Sagdullaevna

Samarkand State Institute of foreign languages

Associate professor of the Department of

Humanities and Information Technology

E-mail: oyxon.umedova.89@mail.ru

Annotation. In this article, the question of the harmony of language and originality in the dialogue between people will be raised. A detailed study of this scientific issue from all sides will emphasize its current relevance. Issues related to culture are very relevant today, when new opportunities are opened, this requires mutual understanding, tolerance and respect for the culture of cooperation are revealed. But in addition to positive interest, the reasons for other cultures in order to enrich their identity are other signs: social, political, cultural conflicts that lead to economic migration and migration of peoples remain relevant in the present time..

Keywords: culture conversation, culturelararo communication, language, multilanguage, culture, the interaction of languages and cultures

DIALOGDA TIL VA O'ZIGA XOSLIK UYG'UNLIGI

Umedova Oyxon Sultonovna

Samarqand davlat chet tillar instituti

magistranti

Ashurova Xurshida Sagdullayevna

Samarqand davlat chet tillar instituti

Gumanitar fanlar va axborot texnologiyalar

kafedrasi dotsenti

E-mail: oyxon.umedova.89@mail.ru

Annotatsiya. Ushbu maqolada insonlar o'rtasidagi dialogda til va o'ziga xoslik uyg'unligi masalasi ko'tarilib chiqiladi. Bu ilmiy masalani har taraflama batafsil o'rganib, hozirgi kundagi dolzarbligiga alohida urg'u beriladi. Madaniyat bilan bog'liq masalalar, bugungi kunda juda dolzarb, yangi imkoniyatlar ochilganda bu o'zaro tushunishni talab qiladi, hamkorlik madaniyatiga bag'rikenglik va hurmat munosabatlari o'rta chiqadi. Lekin ijobiy qiziqishdan tashqari o'zligini boyitish maqsadida boshqa madaniyatlar sabablari boshqa belgilar: ijtimoiy, siyosiy, xalqlarning iqtisodiy migratsiya va ko'chishiga olib keladi madaniyat to'qnashuvlari hozirgi zamonda dolzarb bo'lib qolmoqda..

Kalit so'zlar: madaniyat suhbat, madaniyatlararo muloqot, til, ko'p tilli, madaniyat, tillar va madaniyatlarning o'zaro ta'siri

СОЧЕТАНИЕ ЯЗЫКА И ОРИГИНАЛЬНОСТИ В ДИАЛОГЕ

Умедова Ойхон Султановна

Магистрант Самаркандского государственного
института иностранных языков

Ашурова Хуршида Сагдуллаевна

Самаркандский государственный институт
иностранных языков
доцент кафедры Гуманитарные науки и
информационные технологии

E-mail: oyxon.umedova.89@mail.ru

Аннотация. В этой статье будет рассмотрен вопрос о сочетании языка и идентичности в диалоге между людьми. Этот научный вопрос всесторонне изучен, с особым акцентом на его актуальность в настоящее время. Вопросы, связанные с культурой, сегодня очень актуальны, когда открываются новые возможности, это требует взаимопонимания, в культуру сотрудничества вступают отношения толерантности и уважения. Но помимо позитивного интереса к другим культурам с целью обогащения их самобытности причины приводят к другим признакам: социальной, политической, экономической миграции и миграции народов культурные конфликты остаются актуальными и в настоящее время..

Ключевые слова: диалог культур, межкультурное общение, язык, многоязычие, культура, взаимодействие языков и культур

Ikki ishtirokchining yetarli darajada o'zaro ta'siri turli xil kommunikativ harakatlar milliy madaniyatlarga aloqador bo'lsa - bu madaniyatlararo aloqa hisoblanadi. Dialogik va monologik nutqlar insonning muloqot shakllari hisoblanadi. Inson nutqi ko'rinishi sifatida dialogik nutq ham, monologik nutq ham nutqning shakllanishidagi umumiy qoidalarga hamda insonlar o'rtasida amalda bo'lgan muomala etikasi va tamoyillariga bo'ysunadi. Ayni paytda, ularning har biri shakllanishdagi til xususiyatlari va tildan tashqarida bo'lgan omillarga munosabati bilan bir-biridan farqlanadi. Ikki kishi o'rtasidagi har qanday suhbatni dialog sifatida e'tirof etish mumkin. Ammo bu nutqning o'ziga xos xususiyatlari ana shu ikki kishi o'rtasida yuzaga kelgan suhbat jarayonida ochiladi. Shunday ekan, yuqorida ta'kidlanganidek, bu yerda ham suhbatning maqsad va mavzusi, suhbatdoshlarning o'zaro munosabati, yoshi, jinsi, dunyoqarashi, bilimi, jamiyatda egallagan o'rni va mavqei dialogik nutqning mazmunini belgilaydi. O'z navbatida, u tufayli amalga oshirilishi mumkin bo'lgan til bor, chunki faqat til tashuvchi milliy xazinalar unda saqlanadigan madaniyatlar avloddan-avlodga i mumkin. Til madaniyatdan tashqarida mavjud emas va uning tarkibiy qismi bo'lib qoladi. Til madaniyatning milliy o'ziga xos tarkibiy qismlari orasida birinchi o'rinni egallaydi. Til birinchi navbatda bunga hissa qo'shadi, madaniyat aloqa vositasi bo'lishi mumkin. Til - bu madaniyat belgisidir, uning tashuvchilarining o'ziga xosligidir. O'rtasida murakkab va chalkash munosabatlar bo'lgan til va madaniyat uchta asosiy narsaga kamaytirilishi mumkin muammolar. Birinchidan, har qanday olingan holat har bir til u bilan bog'liq bo'lgan narsani ifodalaydi, madaniyat tillarga qaraganda ko'proq va kattaroq tushunchadir. Barcha tajribalarda odamlar natijalarni o'z tilida aniq ifodasini topadilar. Ko'pincha bir yoki bir nechta til analoglarini toping boshqa tilda etnos tushunchalari oddiy bo'lishi mumkin emas. Hatto eng rivojlangan va mukammal tillar to'satdan noto'g'ri,

g'ayritabiiy, kulgili, qachon yetkazish kerak ular uchun begona madaniyatning nuances. Ayniqsa tilning yetishmasligi milliy ozchiliklar hamma narsani yetarlicha aks ettiradi rivojlangan madaniyatning to'liqligi o'zini namoyon qilmaydi, rivojlangan madaniyat tillarining yordamidan ko'ra tez-tez madaniyatning o'ziga xos xususiyatlarini yetkazishda qo'l keladi. Til bu madaniy jihatdan maqsadga qaratilgan, balki befarqlik emas. Ikkinchidan, har qanday tanlab olingan har bir tilning holati to'liq ramziy ma'noga ega u bilan bog'liq madaniyat boshqa tillarga qaraganda ko'proq aks etadi. Til u o'zi va o'zi orqali xalqni madaniyatini anglatadi. Til ularga bo'lganlar uchun o'ziga xos mavjudotga egalik qiladi va madaniyat taqdim etadi, uning jonli rivojlanishi, uzluksizligi, an'alarini aks ettiradi. Shuning uchun til ramziy ma'noga ega etnosning milliy mohiyati uni aks ettiradi. Bu holatda germeneytik talqin yashirin o'rnatishni hisobga olish kerak, har qanday milliy til yaxlit etnos ifodalangan ramziy tizimdir. Boshqa so'zlar bilan aytganda, bir til ona kerak ishtirok etishni biladigan yo'qolgan identifikatsiyaga ega bo'lgan biz boshqa odammiz, barcha mumkin bo'lgan to'liqlik bilan. Uchinchidan, har qanday tanlab olingan vaqt har bir til taqdim etadi u bilan bog'liq madaniyat boshqalarga qaraganda ko'proq tillarni jam etadi. Shu nuqtai nazardan, buni aytish mumkinki, madaniyat tili orqali amalga oshiriladi. Til mavjudotning asl muhitini ifodalaydi madaniyat, uning vaqt va uning oraliq tashkil etadi. Muayyan madaniyat haqida to'liq tasavvur siz u bilan bog'liq ravishda boshqacha tarzda qabul qila olmaysiz. Shuning uchun, madaniyatni saqlab qolish uchun til bu yetarli emas, lekin madaniyatni saqlab qolish tilni saqlab qolish kerak. Madaniyatni saqlash til, an'ana va uzluksizlikni ta'minlaydi. Shuning uchun, madaniy matnlarni talqin qilishda tilni saqlab qolish haqida o'ylash kerak, unga ehtiyot bo'lish kerak. Tilni mustaqil deb tushunish tadqiqot ob'ekti uzoq an'anaga ega. Tilning murakkab tabiati haqida gapirish mumkin, qaysi odamga ma'lum yuklaydi, dunyo haqidagi g'oyalar va zohiriy tasvirni yaratadi, uning mavjudligi, soddaligi va shaffofligi, birinchi marta o'z suhbatlarida qayd etilgan va aniq bo'lgan. Shuningdek, bunga e'tibor qaratish kerakki, og'zaki va yozma fikr bir xil emas. Olimlar suhbatning ahamiyatini ta'kidlaydilar, rivojlanish uchun bevosita muloqot va falsafaning mavjudligini ham. Suqrot maxsus tashkil etilgan muloqot bu uslubni yaratdi va falsafiy fikrlar majmuasi uning nomini olgan. Suqrot suhbatlar bilan bog'liq tilni talqin qilish, birinchi navbatda, gapirish to'g'ridan-to'g'ri (yoki yashirin, taxmin qilingan) hamkor. Shu bilan muloqotning yaqinligi, ko'z bilan suhbat ko'zlar haqiqatni birgalikda amalga oshirishda muloqotning axloqiy rangini belgilaydi: kim bilan birga birining ko'ziga qarab yolg'on gapirish mumkin emas, falsafiy, ya'ni oshkor qilingan aql va yurak bir-biriga to'g'ri keladi. Shuning uchun Suqrotning keskin maktubga salbiy munosabati, bilan uning nuqtai nazari, odamlarni bir-biridan uzoqlashtiradi, matn bilan aloqa qilishni vositachilik qilish, mutafakkirlarni tarbiyalash (va umuman, odamlar) vaqtida ha asqotadi. Xat shaxsan emas, va shuning uchun u axloqiy emas yuk. To'g'ridan-to'g'ri muloqot qilish emas, balki yozma matnlarning yordami, odam yo'qotadi vaziyat va boshqa shaxsning kuchi: u yolg'on, noto'g'ri. Bu endi mumkin emas qo'lga oling va u hech narsaga javob bermaydi. Shuning uchun ham Suqrot maktubga juda qattiq qarshi chiqdi. Biroq, maktubni muqaddaslashda Suqrotning fikrlari uzoq vaqtdan beri ikkinchi o'rinni egalladi reja. E. Gellner haqli ravishda shunday deb hisoblaydi yozish muhim omil bo'ldi ijtimoiy farqlash esa so'zga egalik qilish emas, og'zaki va yozma o'rganish imkonini berdi yangi mulk – axborot ahamiyatga ega bo'la boshladi. Tilda yozilgan tilda kuch matn, qonun chiqaruvchi organ, qirol farmon odamlar uchun mutlaq kuchga aylandi. Nutqning tozaligi deganda unda til elementlarining ishlatilishida adabiy til me'yorlariga amal qilish-qilmaslik tushuniladi. Yaxshi, namunaviy nutq hozirgi o'zbek adabiy tili talablariga mos holda shakllangan bo'lishi, turli g'ayriadabiy va g'ayriaxloqiy til elementlaridan xoli bo'lishi kerak. Bu masalaning til jihati bo'lib, nutqiy tozalikning tildan tashqari – paralingvistik jihatlari ham undan kam bo'lmagan ahamiyatga ega. Chunki u boy ma'naviy-axloqiy qadriyatlarga ega bo'lgan va bugun mustaqillik davrida yashab, dunyo hamjamiyati

bilan teng mavqyeda muloqotda bo'layotgan o'zbek xalqining madaniy darajasiga mos bo'lishi lozim. So'zlovchining o'z nutqiga munosabati ham muhim. Shunday bo'lgandagina quruq rasmiyatchilikdan qochish mumkin bo'ladi. So'zlovchi va tinglovchi o'rtasida samimiyat paydo bo'ladi. Notiq fikrlarini o'zi yoki auditoriyadagi kishilar hayotidan olingan misollar asosida isbotlashga harakat qilsa, mavzuga doir subyektiv mulohazalarini bildirsa, nutq yana ham ishonarli va ta'sirli chiqadi.

Nutqning tinglovchilarga qanday ta'sir qilishida va ularda qanday taassurot qoldirishida notiqning nutqiy jarayon davomida o'zini qanday tuta bilishi, jest va mimikalari, hatto kiyinishi kabi omillarning ham ahamiyati bor. Samimiylik, xushmuomalalik, odoblilik, auditoriyaga hurmat bilan qarash kabi fazilatlar nutqning tinglovchilar tomonidan e'tibor bilan tinglanishiga sabab bo'ladi. Yozma ravishda yozilgan so'z mumkin emas o'z-o'zidan izoh berish kerak edi, bu mumkin emas edi o'zingizning shaxsiy xohishingiz asosida sharhlang tajriba va o'z afzalliklari. Yozilgan so'z nafaqat farqlashni keltirib chiqardi balki, jamiyat, uning biladiganlarga bo'linishi va axborotga ega bo'lmaganlar, shuningdek, birlashma axborotni qayta ishlash va qo'llash usullari, tug'ilgan ma'no va talqinlarni birlashtirish qonun yordamida odamlar ustidan kuchga ega bo'lishdi. Tilni yozishning ahamiyati shunday edi. Shunday qilib, til ilgari talqin qilingan hammasi yoki aloqa vositasi sifatida, vosita fikrlash va dunyoni bilish yoki qonun sifatida, ijtimoiy betartiblikni ro'yxatga olishni ta'minlash kabi ilmiy muammolarni o'z ichiga oladi. Tilning ustuvonligi va pokligi muammosi g'arbiy Yevropa madaniyatida paydo bo'lgan uyg'onish davrida paydo bo'lgan an'analar masalasi kabi muhimdir. Manbalarga murojaat qilganda, Yevropa taraqqiyotisi (antik davrga) bu, birinchi navbatda, qat'iy qaytish sifatida tushunilgan qadimgi vaqtning til qonunlari faqat estetik me'yorlar emas qadimgi poetika, shuningdek, insonning mukammalligi qadimgi taraqqiyoti davrida mavjudligini ham hisobga oladi. O'rta asrlarning yutuqlari xarakterli ritorikalar uchun juda muhim argumentatsiya nazariyasini rivojlantirish deyarli yo'q hisobga olingan yoki xarakterlanadi salbiy. O'rta asrlardagi nizolar tili, eng murakkab shaklda ob'ektiv kompendiumlar va summalar faylasuflarga o'xshardi. Qayta tiklash juda quruq va murakkab. Ushbu falsafiy uslub yosh, hissiy va shaxsiy bo'yalgan bo'lgan. "Oltin lotin tozaligi" talabi lotin tili umumiy madaniy ko'rsatkichga aylandi, falsafiy matnlar yozilishiga olib keldi, san'at asarlari ham shular jumlasidandir. Til metafizika ortiqcha insoniyatni topdi, keyingi avlod faylasuflariga ruxsat berildiki, ular tilning ma'nosini o'ta muhim deb hisoblab, inson evolyutsiyasi uchun muhim omil, jamiyat va madaniyatning ajralmas qismi ekanligini ilmiy jihatdan isbotlashdi. Bu vaqtdan boshlab, falsafiy nuqtai nazardan tilni har tomonlama o'rganish va tadqiqot ishlari boshlandi. Tilga bo'lgan qiziqishning boshlanishi yigirmanchi asrning ikkinchi yarmiga to'g'ri keldi. Mumkin bo'lsa-da yigirmanchi asrning butun falsafasi harakat qildi tilning mohiyatini, uning rolini, funktsiyalarini va tuzilishini o'rganish boshlandi. Bu bilan bog'liq muammolar tilni o'rganish boyitish bilan birlashtirildi uslubiy va uslubiy asos bo'lib xizmat qildi. Nisbatan tarixiy usulni shakllantirish tilshunoslik, o'zaro madaniy tahlil, ko'p sonli natijalarni tushunish etnografik ekspeditsiyalar, jadal rivojlanish psixologiya, sotsiologiya, antropologiya (uning barchasida gipostazlar) falsafiy rivojlanish uchun turtki berdi va til tadqiqotlari yuksala boshladi. Til lingvistik jihatdan o'rganib chiqildi va aloqa vositasi sifatida qaraladi kabi semantik tuzilishi sifatida faoliyat bilim vositasi, manipulyatsiya vositasi va boshqalar. Bugungi kunda bir nechta til modellari qurilgan, turli lingvistik rivojlanish tadqiqot, germevistik va tahliliy an'analarni o'zida mujassam etgandir. Tilning ma'nosini aks ettirish zamonaviy kontekstlar shakllanishiga olib keldi: "til va fan", falsafa, "til va san'at", "san'at til kommunikatsiyalari", "madaniyat tillari", "til va matn" va boshqalar kabi ko'plab dasturlar mavjud. Tilga bo'lgan qiziqishning oshishi natijasida dunyodagi postmodern falsafa paydo bo'ldi. Muammoning falsafiy yondashuvi ikki tilli funktsiyalarni ko'rish imkonini beradi, faqat muloqotni amalga oshirish imkoniyati emas xalqlar va madaniyatlar orasida, shuningdek, muhim ishga

joylashish imkoniyatlarini kengaytiradi. Agar bu fikrlashdan kelib chiqsak - bu tushunchalar bilan ishlash, keyin boylik, odamlarning ko'p tomonlama fikrlash, ikki tilli muhitda shakllangan, shubhasiz. Bu haqiqat quyidagicha tushuntiriladi til va fikrlash bir xil bo'lgan qoidalar. Butun ovoz inson donoligi hech qanday joyda mavjud emas til va hech qanday til hamma narsani ifoda eta olmaydi inson in'ikosining shakllari va darajalari. Shunga ko'ra, variant, noaniqlik til tafakkurning o'zgaruvchanligiga olib kelishi kerak. Va agar ikki tillilik ko'p qirrali bo'lsa fikrlash, uning ko'p shartlarini oshiradi, keyin aniq ikki tillilik atrof-muhit shakllanishi maqsadga muvofiq bo'lishi kerak. Umuman olganda, bitta verbalizatsiya turli tillar asosida fikrlar mumkin. Biroq, ayrim hollarda, aniq bir muammo bor fikrning ifodalari ham mavjud bo'ladi. Bizning dunyo cheksiz va bir til, qanday mukammallik va go'zallik bo'lmasin uni ko'rsatish uchun yetarli emas edi. Turli tillar orqali biz uchun ochiladi tinchlik va xilma-xillikning boyligi biz buni bilamiz; va inson bo'lish uchun biz kengroq, chunki tillar aniq va samarali xususiyatlar bizga turli usullarni beradi fikrlash va hislar. Biroq, bu ob'ektiv ravishda tan olinishi kerak ikki tillilik va ikki madaniyatlilik tushunchalari tabiiydir va hatto yordam bilan ham yengib o'tmang to'g'ri germevntik talqin qilinadi. Zamonaviy madaniyatlar muloqoti haqida gapirish ijtimoiy-madaniy sharoitlar, qo'llanilishi mumkin. Har qanday nutqning "inqirozi" tushunchasi ushbu muloqotning holati qo'llaniladi ushbu mavzu nazariya sifatida namoyon bo'ladi, qaysi ijodiy ishlab chiqarishga yo'naltirilgan samarali rivojlanishga olib keladigan vaziyat o'zaro aloqalar. Inqiroz-vaziyatni keltirib chiqaradi - muloqot trendining o'sish ko'rsatkichi madaniyatlararo muloqot, avvalo ifoda etilgan, til harakatlarini jadallashtirishda va ikki tillilik ehtiyojning ortishi, o'z-o'zini namoyon qilish o'zaro madaniyatlar. Shunday qilib, chiqish inqirozdan rivojlanish yo'llarida mumkin tillarning o'zaro ta'siri va o'zaro boyligi madaniyatlar.

Xulosa qilib aytganda, shuni ta'kidlash kerakki, ijtimoiy va madaniy tillarning o'zaro ta'siri buning sababi, birinchi navbatda, o'zini namoyon qiladi ijtimoiy va madaniy ahamiyatga ega baholash, aloqa standartlari, ijtimoiy muloqot sohalarida ko'rinadi. Bu shunday o'zaro aloqalar semantik va bir jamiyatdan baholash ma'lumotlari boshqasiga, bir madaniyatdan boshqasiga ta'sir etib turadi. Bizning davrimizda insoniyatning omon qolishi ko'p narsa jahon madaniyatining shakllanishiga bog'liq, o'ziga xos qadriyatlarni birlashtiradi umuminsoniy bilan milliy madaniyatlar chambarchas bog'liqligidir.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. М. Аминов, А. Мадвалиев, Н.Махкамов, Н Махмудов. Иш юритиш (амалий қўлланма). Тошкент, 2017 й . - 440 б
2. О'zbek tilining izohli lugati (5 jildli). - Toshkent: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2005-2008.
3. R. Qo'g'urov, E. Begmatov, Yo. Tojiyev. Nutq madaniyati va uslubiyat asoslari, - T.: "Fan", 1992, 254b.
4. E.M. Vereshchagin, V.G. Kostomarov. Til va madaniyat. - M., 1990. 26-bet
5. S.G. Ter-Minasova. Til va madaniyatlararo muloqot. - M., Slovo, 2008. – 15-bet
6. B.A. Antipov, O.A. Donskix, I.Yu. Markovina, Yu.A. Sorokin. Matn madaniy hodisa sifatida. - Novosibirsk, 1989. 75-bet
7. 7.Veb sahifalar:
8. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Lx7oR9EAAAJ&citation_for_view=Lx7oR9EAAAAAJ:9yKSN-GCB0IC
9. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Lx7oR9EAAAJ&citation_for_view=Lx7oR9EAAAAAJ:u-x6o8ySG0sC
10. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=Lx7oR9EAAAJ&citation_for_view=Lx7oR9EAAAAAJ:d1gkVwhDpl0C